N°. 234. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 26 die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is als dusn voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

ZATURDAG 2 OCTOBER.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van den 27sten September 1852, n°. 51, is door Zijne Majesteit aan den heer *Pieter van Gijn*, reeder en zeehandelaar te Vlaardingen, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Christus-orde, hem door Hare Majesteit de Koningin van Portugal geschonken, in zijne betrekking van vice-consul van dat Rijk, te Vlaardingen.

Bij besluit van 29 September jl., n°. 58, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

1°. op hun verzoek eervol ontslag te verleenen:

aan mr. *J. J. Slicher van Domburg*, als buitengewoon lid in de centrale directie van Walcheren, provincie Zeeland;

aan jhr. *D. W. J. Strick van Linschoten van Nieuw Helvoet en de Quack*, als heemraad van den Lekdijk bovendams, provincie Utrecht;

aan *W. Almekinders*, als dijkgraaf van den nieuwen Havenpolder, provincie Zeeland;

aan *P. Fok*, als hoofdingeland van den zeevang, van wege de gemeente Kwadijk, provincie Noordholland;

aan *P. Dronkert*, als heemraad van den polder Oud-Heinenoord, provincie Zuidholland;

2°. te benoemen:

tot lid in het dijk- en polderbestuur van Mars en Wijth onder Grave, provincie Noordbrabant, *P. J. van Kilsdonk*;

tot gezworen in den Sabina-Henrica-polder, onder Fijnaart, provincie Noordbrabant, *D. A. Punt*;

tot penningmeester secretaris in den Sabina-Henrica-polder, onder Fijnaart, provincie Noordbrabant, *C. W. Maris*;

tot dijkgraaf van den Emilia-polder, provincie Noordbrabant *J. B. Allard*;

tot secretaris en penningmeester voor den Sluispolder, gemeente Cuijk, provincie Noordbrabant, *P. Toonen*;

tot secretaris van het polderdistrict Buren, provincie Gelderland, *G. H. van Everdingen*;

tot secretaris van het polderdistrict Neder-Betuwe, provincie Gelderland, mr. *S. Rink*;

tot hoog-dijkheemraden van den Alblasserwaard, provincie Zuidholland: mr. *W. A. van Aken*, *J. Aanen*, *A. Slotemaker* en *N. J. Vonck*;

tot dijkgraaf van den polder het Buitenland van Rhoon, provincie Zuidholland, *A. de Koning*;

tot gezworen van den Heerenpolder onder Oude Tonge, provincie Zuidholland, *A. van Es*;

tot gezworen van den Moolenpolder onder Oude Tonge, provincie Zuidholland, *F. Arends*;

tot heemraad in het 1ste dijkdistrict provincie Overijssel, *H. T. ...k*;

tot schepper van de schepperij van Adorp, Selwerd en Borgham, in het Winsumer-zylvest, provincie Groningen, *R. Leutscher*;

in het Dorpster zylvest, provincie Groningen:

tot schepper van de schepperij van de noordzijde van Appingadam, *G. G. Posthuma*;

tot schepper van de schepperij van de zuidzijde van Appingadam, *A. R. van der Zwaag*;

tot schepper van de schepperij van Loppersum of 't Zandt *E. E. Cleveringa*;

tot schepper van de schepperij van Oldersum of Ten Post *K. D. Groeneveld*, en

tot schepper van de schepperij van Wirdum *S. K. Dijkema*;

in het Slochter zylvest, provincie Groningen:

tot schepper van de schepperij van de oostzijde van Slochteren jhr. *W. Hora Siccama van Slochteren*;

tot schepper van de schepperij van de westzijde van Slochteren *D. R. Tamminga*;

tot schepper van de schepperij van Colham *P. J. Hamminga*, en

tot schepper van de schepperij van Westeremden *L. J. Arkema*;

in het Scharmer zylvest, provincie Groningen:

tot schepper van de schepperij Ten Boer *J. J. van der Moolen*;

tot schepper van de schepperij van de Groote Harkstede jhr. mr. *J. Hora Siccama van de Harkstede*;

tot schepper van de schepperij van Scharmer mr. *J. D. Tresling*;

tot schepper van de schepperij van Woltersum *E. W. Everhuis*; en

tot schepper van de schepperij van Oosterstads Hamrik *A. W. Hoeksema*;

tot schepper van de schepperij van Winsum, in het Winsumer en Schaphalster zylvest, provincie Groningen, *J. A. Ploeg*.

Bij Koninklijk besluit van den 28sten September 1852, n°. 66, is aan den heer *A. A. Th. de Man*, ten gevolge van zijne benoeming tot administrateur van finantien in de kolonie Suriname, een eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van controleur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Zaandam.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen een bankbiljet van duizend gulden, door een onbekende, onder het postmerk Utrecht van den 29sten September jl., ten behoeve van 's Rijks schatkist ingezonden.

's Gravenhage, den 1sten October 1852.

De Minister voornoemd,
Van Bosse.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen een bankbiljet van f 40, onder het postmerk Alphen van 30 September jl., ten behoeve van 's Rijks schatkist ingezonden.

's Gravenhage, den 1sten October 1852.

De Minister voornoemd,
Van Bosse.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Volgens de jongste berigten aangaande de reis van den President, die gisteren, den 30sten September, te Parijs van regeringswege bekend gemaakt zijn, heeft de Prins zich van Toulon den 29sten te scheep weder naar Marseille begeven, om van daar zijne reis over den spoorweg te vervolgen. Die tijdingen houden tevens in, dat nog twee personen, beiden werklieden, wegens deelneming aan den tegen het leven van den President gesmeden aanslag gevat zijn en dat een daarvan zijne schuld heeft bekend.

Te Marseille heeft de Prins ook de domkerk bezocht. Door den bisschop verwelkomd zijnde, heeft hij op diens aanspraak het volgende geantwoord: „ Monseigneur, diep treft mij de dank dien gij mij betuigt in den naam der godsdienst en der burgermaatschappij, die ik in moeijelijke tijden heb mogen verdedigen. De godsdienst is, gelijk gij te regt hebt gezegd, de grondslag van elke maatschappij en van elk gouvernement hetwelk zijne bestemming bevroedt. Zij maakt mijne kracht uit; zij leidt mij op mijn pad. Ik hoop dat uwe gebeden 's Hemels zegen zullen doen nederdalen op hetgeen mij te doen overblijft ter geheele vervulling der taak waarmede het vertrouwen van het Fransche volk mij belast heeft." Vervolgens heeft de President het kerkgebouw bezigtigd, zich van deszelfs vervallen staat overtuigd, en op staanden voet een besluit onderteekend waarbij eene som van fr. 2,500,000 voor het bouwen eener nieuwe domkerk te Marseille wordt bestemd. Dit besluit is in de stad terstond door aanplakking bekend gemaakt.

— Uit een berigt van de ministeriele *Patrie* blijkt dat het gouvernement voornemens is, de zaak van den tegen het leven des Presidents gesmeden aanslag niet voor eene buitengewone vierschaar maar voor het hof van assises te Aix te brengen. De tegenwoordige Fransche constitutie liet den President hierin vrij; zij bepaalt: „ Een hoog geregtshof vonnist, zonder dat van deszelfs uitspraak geappelleerd of cassatie gevraagd kan worden, over alle personen die naar hetzelve worden verwezen als verdacht van misdaden, aanslagen of zamenspanningen tegen den President der republiek en tegen de in- of de uitwendige veiligheid des Staats. Dit hof kan van geene zaak kennis nemen dan krachtens een besluit van den President der republiek."

— In het departement van de Lozère alsmede in dat van Puy-de-Dôme is een lid van het Wetgevend Ligchaam gekozen: ook daar is, even als te Parijs en te Lyon, de keuze op de regeringscandidaten gevallen. Het aantal op hen uitgebragte stemmen is nog niet bekend.

In de stad Roanne zijn, schier onder den naklank van het gejuich waarmede de Prins-President bij zijnen doortogt aldaar ontvangen is, al de candidaten der republikeinsche partij tot leden van den gemeenteraad verkozen, en wel bij de eerste stemuitbrenging met eene meerderheid van bijna twee derden der uitgebragte stemmen.

— In den *Moniteur* van den 29sten September zijn de nieuwe verordeningen afgekondigd tot vaststelling van den loop en de onderwerpen der lessen aan de staatskweekschool tot opleiding van onderwijzers voor de middelbare en hoogescholen. De studie der wijsbegeerte is daarbij niet zoo zeer als door sommigen gevreesd was, ingekrompen. Men merkt op, dat volgens deze verordeningen het onderrigt in de historie der wijsbegeerte bij de vrijgeesten der achttiende eeuw, en dat in de politieke geschiedenis bij het jaar 1815 blijft staan.

— Volgens een berigt van den *Constitutionnel* heeft de Fransche gezant te Konstantinopel, na eene vrij bezwaarlijke onderhandeling, van de Porte eene nota in antwoord op zijne vertoogen betreffende de zaak der gewijde oorden in Palestina, ontvangen, en was hij over den inhoud dier nota zeer tevreden.

BELGIE.

Het orgaan van het ministerie, de *Indépendance Belge*, spreekt over de politieke gesteldheid en de vooruitzigten van Belgie aldus: » De verdaging der kamers was onvermijdelijk; de ministers hun ontslag gevraagd hebbende, hadden niets meer aan het parlement voor te dragen, en de kamers hadden vooreerst niets te doen. De verdaging houdt alles in den tegenwoordigen staat, en laat aan een nieuw Kabinet volle vrijheid van handelen; het zal de kamers ook vóór den afloop van den termijn van verdaging weder kunnen zamenroepen, of andere maatregelen, die het noodig mogt achten, kunnen nemen.

» De liberale staatkunde heeft, wij willen het niet ontveinzen, door de niet-herkiezing van den heer Verhaegen eene nederlaag geleden: maar door wie en hoe is die nederlaag bewerkt? Door de partij die steeds aan al de liberale beginselen bittere vijandschap toedroeg, en die in den laatsten tijd hare aanvallen tegen onze constitutie zelve heeft gerigt, welke zij thans al te liberaal acht. En deze partij heeft eene overwinning behaald door de bij haar gebruikelijke middelen, dat is te zeggen door kuiperij, verleiding tot afvalligheid, kortom door valsche en oneerlijke middelen: zij heeft hare eigen vlag niet durven ontrollen maar een valschen liberaal omhoog gestoken en daarmede eenige harer tegenpartijders tot afval verleid. Zij heeft de zege behaald, maar niet in den naam harer eigen beginselen, en de 42 clericale afgevaardigden, die allen zonder uitzondering op hunnen post waren, zijn versterkt door een twaalftal afvallige liberalen: deze laatste hebben de meerderheid verplaatst, en aan de staatkunde, waarmede zij zich bij de kiezers hadden aanbevolen, de nederlaag gegeven.

» Maar waarop zal dit spel uitloopen? De liberale partij heeft te veel gevoel voor de waardigheid van het staatsgezag, om het te willen behouden nu zij het na de nederlage niet meer zoo eervol als vroeger zoude kunnen voeren. De clericale partij, die bij de presidentskeuze hare eigen vlag niet heeft durven opsteken, heeft den moed ook niet om een aan haren invloed ondergeschikt kabinet aan het bewind te brengen. Wat blijft er dan over? Die lieden zonder overtuiging en gevestigde beginselen, die de liberale partij na hunnen afval niet meer tot de haren rekent, die de clericale partij als middelen zoude gebruiken en daarom alleen zoude laten besturen, die de zoo jammerlijk mislukte zoogenaamde *gemengde* staatkunde weder zouden beproeven? Dit laatste is inderdaad geen geruststellend vooruitzigt, en toch schijnt de loop der gebeurtenissen het mede te brengen. Wij zullen zien of zij die ons zoover hebben gebragt, den moed en de kracht zullen hebben om de door hen bedorven zaken in handen te nemen."

Daarentegen leest men in een Brusselsch dagblad van de behoudende oppositie of dusgenaamde clericale partij, de *Emancipation*, het volgende: » Het besluit tot verdaging der kamers nog voor dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers eenen voorzitter had gekozen, heeft eenige bevreemding gebaard; deze verdwijnt echter, wanneer men bedenkt in welke gesteldheid het land zich bevindt. Verscheidene provincien des lands hebben ernstige redenen van ongerustheid; ons dreigt eene afbreking der handelsbetrekkingen met een naburigen Staat, met Frankrijk, hetwelk jaarlijks van onzen gantschen uitvoer een derde ontvangt. Daaruit ontstaat eene bedrukte stemming, die van dag tot dag veld wint, want elk begrijpt dat men niet dan om zeer gewigtige redenen Belgie aan eenen handelsstrijd met eene andere mogendheid mag blootstellen. Een zoodanige strijd met het Tolverbond, met Nederland zoude te bejammeren geweest zijn; en niet minder bedroevend zijn handelsoneenigheden met Frankrijk. Zoo denkt men algemeen hier te lande. En waaraan is die zorgbarende gesteldheid te wijten? Aan het ministerie, gelijk alles aanduidt. Door zijn ligtzinnig en onbedacht gedrag is het dat de onderhandelingen met Frankrijk op een bedroevend misverstand uitgeloopen zijn. Door zijne heillooze hardnekkigheid is het dat de herhaalde waarschuwingen van de zijde der kiezerscollegien tot nog toe miskend zijn geworden. Er diende een eind te komen aan dat drijven, hetwelk alles zoude kunnen bederven. Thans is in eene enkele zitting der kamer en door het besluit tot verdaging bewerkt wat in de eerste plaats wenschelijk was: hetgeen aan het herstel der eenstemmigheid in den weg stond, is voor altijd weggeruimd; dat ministerie hetwelk onophoudelijk, zelf of door zijne handlangers, verbittering en vijandschap stichtte, hetwelk ons met volhardend opzet in eene van dag tot dag ernstiger krisis bragt, is gevallen. De kwaal schijnt derhalve thans hare hoogte bereikt te hebben en althans niet meer te zullen verergeren.

» En wat nu de toekomst aangaat, een van beide moet gebeuren. Vóór den afloop van den termijn der verdaging zal een verzoenend en tevens krachtig ministerie gevestigd zijn; het zal beginnen met aan Frankrijk te betuigen dat het, zonder opoffering altoos van 's lands belangen, de betrekking van goede nabuurschap wenscht te herstellen: dan zal terstond de ongerustheid hier te lande wijken en de krisis doorgestaan zijn. Of het zal gebeuren dat het tegenwoordige ministerie, zonder eigenlijke levenskracht, evenwel nogmaals, gelijk het bij zoo menige ministeriele krisis reeds gedaan heeft, beproeft de zaken op den verkeerden weg te houden, en dat wij, wanneer de kamers in het laatst van October weder bijeenkomen, nog een gesloopt en ontzenuwd bewind hebben: dan zal het land hebben te beoordeelen wat in een zoo bedenkelijk geval te doen staat; de Kamers zullen nog vroeg genoeg weder bijeenkomen, om eerzuchtigen die het bewind nog langer willen en niet kunnen voeren, te beletten nieuwe misslagen te begaan; intusschen heeft, dank zij 's Konings wijsheid, het land eenige weken tijd om meer en meer te leeren inzien, aan welke gevaarlijke handen zijn lot was toebetrouwd."

In hetzelfde blad leest men het volgende: » Volgens al de berigten die wij uit Parijs ontvangen, heeft men in Frankrijk met genoegen vernomen, op welke wijze de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers zich jegens het kabinet heeft verklaard. Daarin ziet de staatkundige en de handelswereld een onderpand van eene toenadering tusschen de beide landen, welke moet uitloopen op eene in Frankrijk en in Belgie om verschillende redenen evenzeer gewenschte handelsovereenkomst. Deze verwachting heeft aan de Parijsche beurs op de koersen een gunstigen invloed gehad."

Werkelijk leest men in berigten van de Parijsche beurs van eergisteren, den 29sten September, dat de prijs der Fransche fondsen iets gerezen is en dat daartoe de tijding der aftreding van het Belgische ministerie heeft medegewerkt, daar deze eene minnelijke vereffening der oneenigheden tusschen Belgie en Frankrijk deed vooruitzien.

ZWEDEN EN NOORWEGEN.

Volgens berigt uit Christiania van 24 September is dien dag aldaar overleden Z. K. H. Prins Frans Gustaaf Oscar, Hertog van Upland, tweede zoon des Konings.

ENGELAND.

In de scheepsberigten der Londensche bladen van den 29sten September leest men dat een Nederlandsch schip, de *Zes Gezusters*, uit den Teems gezeild is om een driehonderdtal landverhuizers voor rekening der Britsche regering naar Australie over te brengen; en dat een Engelsch schip gereed ligt om naar Van-Diemensland te vertrekken met 260 veroordeelde misdadigers, die door goed gedrag in de strafgevangenis eenen vrijpas hebben verdiend (welke hen, gelijk men weet, in Australie met de vrije bevolking bijkans op gelijken voet stelt).

Volgens de jongste tijdingen uit Corfu zijn in een der aldaar garnizoen houdende Britsche regementen, in den laatsten tijd verscheiden zware vergrijpen tegen de krijgstucht gepleegd met het erkende doel om ter deportatie veroordeeld en alzoo naar het goudland gebragt te worden; zeven der schuldigen zijn dan ook ter deportatie verwezen, maar de achtste is gefusilleerd.

ITALIE.

Volgens sommige berigten zou de Britsche gezant te Weenen, lord Westmoreland, zich naar Florence begeven hebben, ten einde het hof en de Oostenrijksche gezagvoerders aldaar in eene betere stemming jegens Engeland te brengen en het misnoegen te doen bedaren hetwelk zoude veroorzaakt zijn door de wijze waarop de Engelsche gezant te Florence, de heer Bulwer, de Toscaansche regering genoopt en schier gedwongen had zich zelve voor de aan eenen Engelschen reiziger (den heer Mather) door een Oostenrijksch officier te Florence aangedane mishandeling verantwoordelijk te stellen. Het ministeriele Londensche morgenblad spreekt in zijn nommer van den 29sten September die berigten tegen; lord Westmoreland, zegt het blad, heeft alleen vermaakshalve eenen uitstap naar Florence gedaan, en Oostenrijk heeft zelf te veel belang bij de handhaving der verdragen van 1815, om over eene handeling die tot erkenning van het zelfstandig volksbestaan van Toscana strekte, gemelijk te kunnen zijn. » Wij kunnen hier bijvoegen — zegt het blad — dat de heer Bulwer, terwijl hij van zijne regering den hem toekomenden lof voor de uitvoering zijner instructien heeft ontvangen, op den besten voet is met het groothertogelijk hof en met deszelfs tegenwoordige gewapende beschermers. Terwijl hij officiele stappen heeft gedaan tot voorkoming der voltrekking van het doodvonnis tegen den ongelukkigen Murray, die het door zijn onvoorzigtig gedrag en buitensporige levenswijze zoo ver had gebragt dat hij onder de grootste misdadigers opgesloten zat, en terwijl het hem, naar wij meenen te weten, gelukt is meer te verwerven dan men scheen te kunnen hopen, heeft hij ook niet geaarzeld, zijnen invloed als particulier persoon aan te wenden ter gunste der beide Madiai's, die nu hun wreedaardig strafvonnis ondergaan. Het gouvernement verdient ongetwijfeld lof omdat het zich zonder verwijl twee zaken aangetrokken heeft die in aard onderling zoo zeer verschillen en echter beide voor het menschlievend gevoel zoo veel belangwekkends hebben; doch de uitslag zijner bemoeijingen hangt af van het persoonlijk beleid van den gezant; en wij houden ons verzekerd dat zoo het den heer Bulwer niet gelukt het leven van Murray te redden en kwijtschelding of verzachting van straf voor de Madiai's te verwerven, het evenmin aan eenigen anderen gezant zoude gelukt zijn. De vernieuwing onzer oude vriendschap met Oostenrijk doet ons de hoop koesteren dat wij altijd zullen kunnen rekenen op de goede diensten dier mogendheid om ons bij te staan in gewesten waar haar invloed zoo groot is als te Rome en in Toscana en waar zij geen enkel belang heeft, hetwelk met de belangen van Engeland in strijd zoude kunnen komen."

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den* 1*sten October* 1852.

Wij zijn door het Departement van Kolonien in de gelegenheid gesteld tot het mededeelen der navolgende staten:

A. OPGAVE *van de verschillende op* Java, *uit den oogst van* 1852, *reeds afgeleverde en vermoedelijk nog te leveren gouvernements-producten, onder ultimo Junij* 1852.

PRODUCTEN.		Reeds ontvangen.	Vermoedelijk nog te ontvangen.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
Koffij. . .	Pikols.	192,722	706,349	899,071	
Suiker . . .	id.	9,839	1,146,525	1,156,364	Bovendien blijven vermoedelijk ter beschikking van de fabrikanten (met uitzondering van die in de residentien *Rembang* en *Bezoekie*, waarvan nog geene opgave is ontvangen) 261,258 pikols.
Indigo . . .	Amsterd. ponden.	234,162	464,650	698,812	
Thee. . . .	id.	120,711	1,011,447	1,132,158	
Kaneel . . .	id.	63,940	115,653	179,593	
Cochenille .	id.	7,039	68,164	75,203	De hoeveelheid welke bovendien vermoedelijk ter beschikking van de fabrikanten blijft, is nog onbekend.
Peper . . .	id.	2,250	225,250	227,500	Onder deze cijfers is niet begrepen het vermoedelijk nog af te ontvangene uit de residentie *Bantam*, waarvan het bedrag nog niet te bepalen is.
Tabak . . .	id.	»	»	»	Nog onbekend.

B. OPGAVE *der producten voor particuliere rekening op* Java *geteeld, uit den oogst van* 1852, *onder ultimo Junij* 1852.

PRODUCTEN.		Reeds ontvangen.	Vermoedelijk nog te ontvangen.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
Koffij . .	Pikols.	39,898	35,942	75,840	Onder deze cijfers is *niet* begrepen de productie uit de residentien *Japara*, *Pasoeroewan* en *Banjoemaas*, noch ook het vermoedelijk te ontvangene uit de residentie *Soerakarta*, waarvan het bedrag nog onbekend is.
Suiker . . .	id.	75,189	163,395	238,584	Onder deze cijfers is *niet* begrepen: *a.* de productie van de residentie *Rembang* en *Pasoeroewan*, waarvan het bedrag nog onbekend is; *b.* de 263,258 pikols vermeld op staat A.
Indigo . .	Amsterd. ponden.	117,182	90,418	207,600	
Kaneel . . .	id.	12,800	12,200	25,000	
Cochenille .	id.	5,250	33,250	38,500	Onder deze cijfers is *niet* begrepen de productie uit de residentie *Japara*.
Tabak . . .	id.	»	»	»	Nog onbekend.

Dezer dagen is van Regeringswege afgewezen het verzoek van den ondernemer Gradus Burgers, te Arnhem, om kwijtschelding van zes boeten, elke van f 25, waartoe hij, met de kosten, door de arrondissements-regtbank te Assen, bij twee vonnissen van 23 Junij jl., is veroordeeld, als hebbende hij zijne voor negen personen ingerigte en tevens tot vervoer van goederen bestemde diligences, zonder vergunning, slechts met twee paarden bespannen en voor de geconcessioneerde dienst tusschen Zwolle en Groningen gebezigd.

UITTREKSELS UIT DE VERSLAGEN aangaande den toestand der onderscheiden provincien over het jaar 1851, *door de Gedeputeerde Staten aan de Staten hunner provincie in de gewone Zomervergadering dezes jaars, volgens art.* 162 *der wet van* 6 *Julij* 1850 (Staatsblad *n*°. 39), *ingediend.*

(Vervolg; — zie ons n°. 233.)

XV. AMBACHTS- EN FABRIEKS-NIJVERHEID. (Vervolg.)

Zuidholland:

De toestand van het fabriekwezen is in 1851 niet ongunstig geweest. De kleine industrien vooral gaan vooruit en trachten door goedkoopheid met de vreemde nijverheid te wedijveren, zoodat vele voorwerpen, ook ter verzending naar buiten's lands worden vervaardigd, die vroeger uitsluitend van elders werden getrokken.

De werkzaamheden der Leydsche lakenfabrieken zijn in het afgeloopen jaar niet minder geweest dan in 1850. De grijn- en polemietfabrieken te Leyden zijn achteruitgegaan en de werkzaamheden zeer verminderd, aangezien de orders voor China geheel hebben opgehouden, terwijl de pogingen van sommige fabrikanten om dezen tak van nijverheid in stand te houden, groote verliezen opleveren. De dekenfabriek houdt steeds haren ouden roem staande, en hare voortbrengselen zijn op de tentoonstelling te Londen bekroond, boven alle wollen dekens van andere natien; er is ook voor het buitenland in het afgeloopen jaar goed doorgewerkt. De wollen- en saaijettengaren-fabrieken zijn insgelijks druk werkzaam geweest. De duffel- en baaifabrieken zijn niet achteruitgegaan en beginnen de mededinging der Engelsche baaijen meer te kunnen weêrstaan. In de overige fabrieken te Leyden heeft men gemeend vooruitgang te bespeuren; de katoenfabriek tracht door het invoeren van nieuwe kunstwerktuigen de mededinging vol te houden; terwijl de grofsmederij is vooruitgegaan en meer en meer in staat is, om te voorzien in de behoefte der marine en scheepsbouw.

Ofschoon de 169 te Schiedam aanwezige korenwijnstokerijen het gansche jaar door hebben gewerkt, en die werkzaamheden over het algemeen niet ongunstig zijn geweest, was de uitkomst minder voordeelig dan in 1850, vermits bij het stijgen der graanprijzen, ten gevolge van vrij belangrijke ontbiedingen voor het buitenland, de markt van het gedistilleerd niet naar evenredigheid is verbeterd.

Ook de toestand der te Delfshaven aanwezige korenwijnstokerijen was in 1851 niet ongunstig.

De fabriek van loodwit en goudglid te Schiedam, welke om de deugdelijkheid van haar fabricaat geroemd wordt, verkeerde in eenen bloeijenden staat. De ijzergieterij aldaar heeft hare werkzaamheden met gelijk gunstiger gevolg dan vroeger kunnen voortzetten, doch de aardappelenmeel-fabriek is door bijzondere omstandigheden, het gansche jaar door, buiten werking geweest.

De suikerraffinaderijen te Rotterdam zijn, ten gevolge van den in 1851 toegenomen suikerhandel, druk werkzaam geweest. De uitkomsten waren echter zeer ongunstig, uit hoofde van de steeds voortdurende daling der prijzen, die voornamelijk wordt toegeschreven aan grooteren aanvoer van ruwe suiker uit de kolonien op sommige Europesche markten en aan de ontzettende uitbreiding der beetwortel-cultuur.

In den toestand der bierbrouwerijen aldaar is eenige verbetering waargenomen. De bierazijnmakerijen zijn achteruitgegaan door de opkomst der snelazijnmakerijen.

De loodwitmakerijen aldaar hebben een voldoend binnenlandsch debiet ondervonden; terwijl de cigaren- en karottenfabrieken met niet ongunstige uitkomsten druk gewerkt hebben.

De zeepziederijen te Dordrecht hebben veel te lijden, zoowel door den voortdurenden invoer ter sluik langs de Belgische grenzen, als door de toenemende aanwending van scheikundige vermengingen, waardoor de belasting wordt vermeden.

De oliemolens aldaar hebben in 1851 geene voordeelige uitkomsten opgeleverd. De touwslagerijen hebben niet ongunstig gewerkt.

De fabriek van stoomketels en smederij, alsmede de ijzer- en metaalgieterij te Dordrecht, verkeeren in eenen bloeijenden staat, terwijl de drie fabrieken van gegoten en geslagen koper- en metaalwerken grooten steun vonden in den scheepsbouw en naar elders een ruim debiet genoten.

De vensterglasfabriek nabij Dordrecht heeft een voldoend debiet gehad. De lage prijzen van het Belgische glas doen haar echter veel afbreuk.

De pijpenfabrieken te *Gouda* zijn in het afgeloopen jaar zeer achteruitgegaan, ten gevolge van het verminderd buitenlandsch gebruik en van de geringe buitenlandsche orders. De potten- en pijpenbakkerijen, die tot eerstgenoemde fabrieken in een naauw verband staan, hebben mede niet gunstig gewerkt.

Bij de overige fabrieken te *Gouda*, zoo als de distilleerderijen, likeurstokerijen, de pelmolens, de kleingarenfabrieken, de aardappelenmeel-siroop- en sagofabriek, de loodwitmakerij enz., is vooruitgang bespeurd; zij vonden alle een vrij goed vertier.

De in *Zuidholland* aanwezige houtzaagmolens, steen- en pannenbakkerijen en leerlooijerijen zijn over het algemeen met geen ongunstig debiet werkzaam geweest.

De te *'s Gravenhage* bestaande voornaamste fabrieken van onderscheiden aard, als de lood- en koperpletterij, de beide ijzergieterijen, de drie vuurhaard-fabrieken, de vier meubelfabrieken, de beide fabrieken van loopend en draagbaar gas, de vier militaire-ornamenten- en knoopenfabrieken, de hoedenfabriek, de beide goud- en zilverdraadtrekkerijen, de drie rijtuigmakerijen en de negen distilleerderijen, zijn in 1851 over het algemeen met vrij gunstige uitkomsten werkzaam geweest en hebben een behoorlijken afvoer voor haar fabricaat kunnen vinden.

De voornaamste fabrieken te *Delft* bestaan in de tapijtfabriek, de vijlenfabriek, de branderijen, looijerijen, aardewerksfabrieken, instrumentmakerijen, grutterijen, traankokerijen, patentoliefabrieken, zeepziederijen en zeembereiderijen. Sommige dier fabrieken blijven den invloed gevoelen eener overdrevene concurrentie.

De fabriek der Nederlandsche Stoomboot-maatschappij op Fijenoord heeft in het afgeloopen jaar aan ongeveer 700 werklieden een bestaan opgeleverd. Ofschoon geene buitengewone bestellingen plaats hadden, is dit echter vergoed door min of meer belangrijke herstellingen aan stoombooten en stoomwerktuigen, benevens bestellingen van het Departement van Marine.

In 1851 zijn in *Zuidholland*, voor zoover blijkt, alleen de volgende fabrieken vervallen; eene in verwwaren te Kralingen, eene lijnbaan te Moordrecht en eene pottenbakkerij te Oudshoorn.

Bij Koninklijk besluit is aan het gemeentebestuur van Dordrecht vergunning verleend tot de oprigting eener fabriek ter straatverlichting met gaz.

Verder is in 1851 in Zuidholland concessie verleend tot de oprigting van eene ijzergieterij, eene vernis- en oliekokerij, eene bierbrouwerij, eene distilleerderij, vijf azijnfabrieken, eene zeepziederij, eene stoombaleinfabriek, eene jeneverstokerij, eene kalkbranderij, eene lettergieterij, eene stoommarmerzagerij, eene taanderij, een korenmolen, een koren- en pelmolen, een stoom-oliemolen, alsmede tot uitbreiding of wijziging van eenige fabrieken of trafieken.

In 1851 waren in Zuidholland in gebruik 81 stoomwerktuigen met 1366 paardenkrachten en 113 stoomketels.

In de onderscheiden fabrieken zijn minstens 10,000 arbeiders gebezigd.

Nieuw ingevoerde werktuigen en verbeteringen in het fabriekwezen van eenig aanbelang vallen in Zuidholland niet te vermelden.

Noordholland:

Omtrent de ambachtsnijverheid behelst het Noordhollandsche verslag de volgende opgaven en opmerkingen:

» De toestand van de eigenlijke ambachts-nijverheid is voor een goed gedeelte afhankelijk van de meer of mindere welvaart der verschillende gemeenten. Op sommige plaatsen zeer bloeijend, verkeeren de ambachten elders in een staat van kwijning en verval, welke hen die ze uitoefenen, dikwijls aan groote armoede prijs geeft.

» Te Amsterdam kon de toestand der ambachtslieden als niet geheel ongunstig worden aangemerkt, waartoe de groote vaart, of wel het naar zee zenden van de handels-vloot grootendeels heeft bijgedragen. Ook te Alkmaar, Edam en Haarlem was geen gebrek aan werk en de toestand der ambachts-nijverheid dien ten gevolge vrij gunstig. Van Enkhuizen, Medemblik en Monnikkendam zijn de berigten van geheel anderen aard. In die gemeenten verkeeren de ambachten in kwijnenden en gedrukten toestand, daar bij vermeerdering van het getal werklieden tevens de vraag naar arbeid in de laatste jaren aanzienlijk is verminderd.

» Ten platten lande, althans in de kleinere gemeenten, vormen de ambachtslieden een minder afgescheiden stand dan op grootere plaatsen. Zij zijn daar met de fabriek-arbeiders en landlieden ondereengemengd, of wel oefenen gelijktijdig een aantal verschillende ambachten uit. Intusschen ontbreekt het ook daar niet aan een genoegzaam aantal ambachtslieden; integendeel, de concurrentie is er welligt nog meer in het oog vallende dan op groote plaatsen. Ontmoet men al eens hier of daar eenig voorbeeld van bijzondere welvaart, dan moet dit meestal aan bijzondere omstandigheden worden toegeschreven, zoo als het bouwen of herstellen van eenige groote huizen, dat alleen soms voldoende zijn kan om de ambachts-nijverheid in eene geheele gemeente een jaar lang te doen bloeijen.

» Eene groote belemmering voor de duurzame ontwikkeling van de ambachts-nijverheid is overigens de bijna algemeene stilstand van het werk gedurende de wintermaanden. In het voorjaar en de eerste zomerweken zijn er bijna geene genoegzame handen te vinden om aan de vraag te voldoen: de bazen zijn dan dikwijls gedwongen om werklieden van buiten te ontbieden. Deze werklieden, die daarenboven meestal onge-

kend zijn, blijven, wanneer zij eens in eene groote gemeente gevestigd zijn, gewoonlijk over, om gedurende den winter het zeer weinige werk, dat alsdan te verrigten is, met de inwoners te deelen. Voor beide is deze toestand zeer nadeelig.

» Wat betreft de dagloonen, welke aan ambachtslieden worden uitbetaald, is het niet onbelangrijk in den volgenden staat op te geven, welk het bedrag is van die loonen te Amsterdam. Voor zoover de door andere groote gemeenten toegezonden opgaven tot eene vergelijking in staat stellen, bevindt men, dat de loonen te Amsterdam vrij wel met die van de overige plaatsen overeenstemmen. De staat wijst aan hoeveel het dagloon bedraagt, *a.* in den zomer, *b.* in den herfst, *c.* in den winter:

Timmerlieden	a.	f 1.25,	b.	f 1.10,	c.	f 1.00.
Metselaars	»	1.20,	»	1.10,	»	1.00.
Schilders	»	1.20,	»	1.10,	»	1.00.
Stukadoors	»	1.50,	»	1.30,	»	1.20.
Loodgieters	»	1.50,	»	1.50,	»	1.50.
Smeden	»	1.50,	»	1.50,	»	1.50.
Steenhouwers	»	1.50,	»	1.30,	»	1.20.
Opperlieden	»	0.90,	»	0.80,	»	0.80.
Gravers	»	1.20,	»	1.10,	»	1.00.
Heijers	»	1.00,	»	0.90,	»	0.80.
Sjouwerlieden	»	1.00,	»	1.00,	»	0.90.
Scheepstimmerlieden	»	1.80,	»	1.50,	»	1.20.

» De werktijd is te *Amsterdam* des zomers van 's morgens half zes tot 's avonds zeven ure, met drie schofttijden, als 1°. van acht tot negen ure, 2°. van twaalf tot half twee ure, en 3°. van half vier tot half vijf. Vele ambachtslieden hebben de gewoonte om in het zomersaizoen den werktijd met een vierde van den dag te verlengen, waardoor ook het gestelde loon met een vierde van het dagelijksch bedrag vermeerderd wordt.

» Eindelijk is, met betrekking tot de deugdzaamheid van het werk der ambachtslieden, nog aan te merken, dat, volgens de opgaven der gemeentebesturen, deze op zeer vele plaatsen nog al iets te wenschen overlaat. Behalve dat de stilstand van het werk gedurende de wintermaanden op de ontwikkeling en verbetering van de nijverheid ongunstigen invloed uitoefent, zoo schijnt het gebrek aan deugdzame ambachtslieden ook veel daaruit voort te vloeijen, dat jongelieden, die of in het geheel niet, of nog slechts zeer onvoldoende gevormd zijn, zich reeds als baas nederzetten.

» Behalve de gewone ambachten, waarvan tot nog toe sprake was, zijn er eenige andere die meer in het bijzonder op enkele plaatsen worden uitgeoefend. Daartoe behooren de kleerbleekerijen in de omstreken van Haarlem en te 's Graveland. De daaromtrent ontvangen berigten luiden over het algemeen gunstig. Alleen de gemeente Heemstede telt 27 van deze bleekerijen, welke in het afgeloopen jaar meest alle een goed vertier vonden. Te Enkhuizen is meerdere uitbreiding gegeven aan de kuiperijen en mandenmakerijen: ten gevolge van de gunstige resultaten der Zuiderzee-visscherij vonden deze ambachten daar goed vertier. Aalsmeer heeft drie bloeijende klompenmakerijen; het daar gemaakte model is zeer gezocht, zoodat soms aan al de aanvragen niet kan worden voldaan."

Tot de fabriekmatige nijverheid overgaande, noemt het Noordhollandsche verslag eerst de te Amsterdam bestaande hoofdsoorten van fabriekmatige bedrijven op, zonder echter omtrent den staat derzelve bijzonderheden mede te deelen of op te geven welke fabrieken onder zoo vele als de vooraanstaande in die stad gevestigd zijn. "Daartoe zoude men — zegt het verslag — met den inhoud, aard en omvang van al die fabrieken moeten bekend zijn; dat is echter, uit hoofde van den tegenzin van vele belanghebbenden om opening van hunne zaken te doen, niet mogelijk." Daarom is het ook moeijelijk op te geven hoeveel arbeiders elke fabriek bezigt. Van eenige weinige fabrieken slechts wordt dit opgegeven. Zoo hebben vier fabrikanten van stoom- en andere werktuigen te Amsterdam, ongeveer 900 arbeiders en 60 leerlingen in dienst; twee suikerraffinadeurs aldaar werken soms met 1000 arbeiders of wel nog meer naar mate van den omvang der werkzaamheden; en de twee gasfabrikanten met 355 tot 375 arbeiders.

De onderscheiden fabrieken te Alkmaar, die hoofdzakelijk voor de behoefte der gemeente en van het omliggende platte land werken, schijnen alle eene zekere mate van welvaart en een niet ongunstig debiet te genieten. Te Edam en te Enkhuizen is de fabriekmatige nijverheid, schoon niet van grooten omvang, niet achteruitgaande. In de beide groote fabrieken der heeren Previnaire en Comp. te Haarlem, in welke hoofdzakelijk manufacturen vervaardigd en geverwd worden, waren op 31 December ll. 316 arbeiders werkzaam, dat is 45 minder dan een jaar vroeger, hetgeen eene vermindering van productie schijnt aan te duiden; de geheele inrigting houdt zich goed op de hoogte van den industrielen vooruitgang; doch de daarin gevestigde machinale hennepspinnerij is, even als vroeger de katoenspinnerij, gestaakt, terwijl de daartoe dienende werktuigen naar Belgie overgebragt zijn. In de fabriek van den heer Wilson te Haarlem heeft de bleekerij veel betere resultaten opgeleverd dan eenigen tijd geleden, doch de drukkerij blijft er in kwijnenden toestand; op den 31sten December ll. waren er 196 werklieden bezig, dat is 23 meer dan een jaar vroeger. Eene meekrap-fabriek nabij Haarlem, geheel ingerigt op den voet der Fransche meekrap-fabrieken in het departement Vaucluse, bestaat nog te kort om hare werking te kunnen beoordeelen. De lettergieterij der heeren Enschedé te Haarlem breidt zich steeds uit. De aldaar sedert zeven jaren bestaande fabriek van natuurkundige werktuigen van den heer Logeman is voortdurend in bloei, en heeft op de Londensche tentoonstelling eene raadsmedaille behaald voor een staalmagneet van grooter kracht dan tot nog toe ergens vervaardigd was. Ook omtrent de meeste overige fabrieken te Haarlem worden gunstige berigten medegedeeld.

Te Hoorn is bij de aldaar bestaande fabrieken over het algemeen geen belangrijke vooruitgang opgemerkt, bij enkele, zoo als de touwslagerij en linnenweverij, veeleer achteruitgang: de reden daarvan is vooral de moeijelijke concurrentie van handenarbeid tegen buitenlandsche machinerie. De twee zoutziederijen te Medemblik zijn in gunstigen staat. Te Purmerende is de staat der fabriekmatige nijverheid voldoende; het product der oventegelbakkerij aldaar is om zijne deugdzaamheid algemeen gezocht en enig in zijne soort; in verband met de uitrusting van een schip ter robben- en walvischvangst, is aldaar eene traankokerij opgerigt, waarmede de eerste proefneming in 1851 niet geheel ongelukkig schijnt te zijn uitgevallen; en de touwslagerij heeft zich ten gevolge van den toenemenden houthandel en het aanwezen van vele Noordsche en andere schepen, in de laatste jaren aanmerkelijk uitgebreid.

In de Zaanstreken schijnt in den staat van het fabriekwezen geene aanmerkelijke verandering gekomen te zijn; de papierfabrieken zijn meestal kwijnende, ten gevolge van den hoogen prijs der lompen en het verminderend debiet tegenover den toenemenden invoer van machinaal papier.

In het Gooiland, vooral te Hilversum, is de fabriekmatige nijverheid in goeden toestand; te Hilversum zijn in de fabrieken van tapijten en vloerkleeden en van katoenen baai en boezel 420 wevers werkzaam, en een nog veel grooter aantal andere werklieden; te Laren zijn 145 wevers en 947 spinners.

De buskruidfabriek te Muiden heeft in 1851 veel debiet gehad: zij werkt voor al de buskruidmakers in Noordholland, Utrecht en Zeeland.

De fabriek van verlakt leder te Amstelveen is in vrij goeden staat; de eigenaar klaagt echter op den duur de zaak niet te kunnen volhouden wegens de concurrentie van het Duitsche en Belgische product, hetwelk hier te lande zelfs als Nederlandsch product aan het gouvernement zoude worden geleverd.

In den Middenpolder onder Nieuwer-Amstel bestaat eene kleine fabriek die uit veenstof een vernis tot bewaring van hout en metaal alsmede cokes vervaardigt.

Van de elders in Noordholland bestaande fabrieken wordt niets bijzonder opmerkelijks vermeld.

In 1851 zijn in die provincie vervallen: eene azijnmakerij, eene leerlooijerij en eene jeneverstokerij; daarentegen is tot de oprigting der volgende fabrieken overgegaan of concessie verleend: eene stoom-meekrapfabriek; eene loodwitfabriek; eene oliegaz-fabriek; eene olieslagerij; eene fabriek tot vervaardiging van wijnen, bier en azijn uit rozijnen, mede enz.; eene fabriek van berg- en mineraal-blaauw; eene likeurstokerij; eene zoutziederij; eene bloemkoolzouterij; twee ansjovis-zouterijen; eene lak- en vernisfabriek; eene traankokerij; een zoutkeet; eene weverij van buullaken, en drie korenmolens.

In *Noordholland* waren laatstelijk bij fabrieken, droogmakerijen en andere inrigtingen (stoombooten niet medegerekend) 94 stoomwerktuigen in gebruik, met te zamen 2531 paardekrachten, en 149 stoomketels.

Ten opzigte van nieuwe uitvindingen en verbeteringen in het fabriekwezen, vermeldt het Noordhollandsch verslag nog een nieuwen waschtoestel waarvoor octrooi is verleend aan de firma Jahans en Zoon te Haarlem, welke vele voordeelen aanbiedt en bereids grooten opgang te zullen maken; overigens doet het verslag opmerken dat de wezenlijke verbeteringen die van tijd tot tijd door de fabrikanten uitgevonden worden, door de belanghebbenden natuurlijk zooveel mogelijk worden geheim gehouden, ten einde het voordeel hunner uitvinding niet te verliezen.

(*Het vervolg hierna.*)

Volgens een van Zijner Majesteits minister plenipotentiaris te Stockholm ontvangen berigt is den 20sten September jl. door het koninklijk handels-collegie aldaar verklaard, dat de steden Königsberg, Elbing en Stettin door cholera besmet zijn, alsmede dat de overige havens in de provincie Pommeren van diezelfde ziekte verdacht zijn.

Bij besluit van diezelfde dagteekening is nog bepaald, dat reizigers, komende uit Duitschland en uit Denemarken, om in Zweden te worden toegelaten, van gezondheidspassen moeten voorzien zijn. Denemarken is mede genoemd, omdat er tusschen opgemelde havens en Kopenhagen eene geregelde regtstreeksche gemeenschap per stoomboot bestaat, en men in Denemarken geene quarantaine-maatregelen heeft verordend.

Bij een door Zijner Majesteits gezant te Madrid medegedeeld decreet van den 10den September jl. worden de inkomende regten op eenige artikelen in Spanje verminderd. De regten op ongehekelde hennep, welke op 31 realen 8 cs. onder Spaansche en op 42 realen 40 cs. onder vreemde vlag aangebragt, gesteld waren, zijn verminderd op 22 en 27 realen, in verhouding tot de vlaggen waaronder dezelve wordt aangebragt, en de gehekelde hennep op 30 en 35 realen.

Voor het ruwe garen werd betaald 63 realen 60 cs. en 79,50 realen onder vreemde vlag aangebragt.

Volgens de nieuwe bepalingen zijn die regten gebragt:

voor ruw, half gebleekt, garen op 50, 55
» idem gebleekt » 65, 70
» idem geverwd » 100,105.

Het regt op wollen goederen is gebragt op 8 realen in plaats van 12.75 realen per vierkante el.

Volgens eene van Zijner Majesteits consul-generaal te Napels ontvangene mededeeling, is door de Napolitaansche regering besloten, dat wanneer vreemde stoombooten bij storm of ten gevolge van zeeschade in genoemde haven binnenloopen, de kapiteins dier vaartuigen in de te Napels aangelegde nieuwe militaire haven zullen kunnen ankeren, doch zulks alleen voor het geval, dat de ligplaats voor de koopvaardijschepen geene genoegzame ruimte daartoe meer aanbiedt.

Om hiervan te doen blijken is door den raad van de admiraliteit besloten, dat eene geel en blaauw geruite vlag zal geplaatst worden op den grooten vuurtoren, welke zich op het einde van de haven voor de koopvaardijschepen bevindt.

Volgens eene van den Nederlandschen vice-consul aan den Pyraeeus ontvangen mededeeling, is de oogst dit jaar in Griekenland over het algemeen goed uitgevallen, met uitzondering echter van de krenten en de olijfolie. Deze producten zullen slechts een vierde van een gewonen oogst opleveren.

Volgens een van Zijner Majesteits consul-generaal in Brazilie ontvangen berigt, zijn in de haven van Rio-de-Janeiro, gedurende 1851 aangekomen 11 Nederlandsche schepen, als: uit Richmond 1 met meel, enz., uit New-Castle 2 met steenkolen, uit Lissabon 2 met zout, olie, wijnen, enz., uit Cadix 1 met zout, uit Callao 1 met guano, uit New-York 1 met ijs, uit Cardiff 2 met steenkolen en uit Buenos-Ayres 1 met gedroogd vleesch. Vertrokken zijn gedurende dat jaar, 8 Nederlandsche schepen, als: 1 naar Londen met koffij, 1 naar Valparaiso in ballast, 1 naar Syra en Konstantinopel met koffij, 2 naar Hamburg met 1 naar Cowes met dito, en 2 naar Batavia in ballast, terwijl verder aldaar afgekeurd is de bark *Petrus* van Amsterdam.

Gedurende de 6 eerste maanden van 1852 zijn in voornoemde haven aangekomen 7 Nederlandsche schepen, als: van New-Castle 1 met steenkolen, flesschen, enz., van Liverpool 1 met stukgoederen; van Buenos-Ayres 1 met gedroogd vleesch; van Cadix 1 en van St. Ubes 1 met

zout, van Lissabon 1 met zout en wijnen en van het eiland Majo 1 met zout.

Vertrokken zijn gedurende dat tijdsbestek, 6 Nederlandsche schepen, te weten: naar Montevideo 1 met eene gesorteerde Braziliaansche lading; naar Fernambucq 1 in ballast, bevracht naar de Plata-rivier; naar Falmouth 1 met koffij, en bij het uitzeilen gezonken; naar Hamburg 1 met koffij; naar Bahia 1 met gedroogd vleesch; en naar Triest over Santos 1 in ballast.

Eindelijk bleven aldaar, op 30 Junij jl., nog ankeren 4 Nederlandsche schepen, waarvan 3 te Rotterdam te huis behooren.

Blijkens een berigt van het Nederlandsche consulaat te PORT-AU-PRINCE, is aldaar uit Curaçao aangekomen de Nederlandsche goelet *Callao* met meel, gezouten vleesch, strooboeden en ezels; en is in den loop van Augustus over Curaçao teruggekeerd. De commerciele toestand van het Rijk is sedert Mei jl. niet verbeterd. De finantien zijn misschien in nog slechteren toestand.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie Gelderland.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 15den October 1852, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Minister van Staat, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, in het Vijfde District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

Het leggen eener Bleeslaag en het opmaken van het Pakwerk aan den Linker Waaloever voor de verzinking van den Erlecomschen Dam in de provincie Gelderland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaats-werken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige Aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur Conrad en den Ingenieur Waldorp, te Arnhem.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

MINISTERIE VAN MARINE.

*** De gewone Audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanstaande den 8sten dezer geen plaats hebben.

's Gravenhage, den 1sten October 1852.

*** De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat op Maandag den 4den October aanstaande, aan het Locaal van het Departement van Marine te 's Gravenhage, onder nadere goedkeuring, bij Inschrijving zal worden aanbesteed de levering van Zes en Zestig stuks Tonsteenen van onderscheidene lengte, breedte en dikte, ten behoeve van 's Rijks Betonning.

De Voorwaarden waarop deze levering zal worden aanbesteed liggen dagelijks (Zon-en Feestdagen uitgezonderd) van des morgens 10 tot des namiddags 3 ure, ter lezing aan het Departement van Marine te 's Gravenhage, en bij de Directien der Marine te Amsterdam, Willemsoord, Hellevoetsluis en Vlissingen alsmede bij den Opzigter en Magazijnmeester bij het algemeen Betonnings-Magazijn te Enkhuizen.

De Inschrijvings-Biljetten zullen, op gezegeld papier geschreven en behoorlijk verzegeld, vóór of uiterlijk op den 4den October aanstaande, des middags vóór twaalf ure, vrachtvrij moeten worden bezorgd aan het Departement van Marine te 's Gravenhage, en eene naauwkeurige opgaaf moeten bevatten der prijzen, voluit geschreven, waarvoor de gegadigden de levering van voormelde tonsteenen willen aannemen.

In de Inschrijving-Biljetten moeten niet alleen de namen der Inschrijvers maar ook die der borgen en hunne woonplaatsen vermeld worden. De Inschrijvings-Biljetten welke ongezegeld zijn, zullen niet in aanmerking komen.

's Gravenhage, den 21sten September 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine

Brengt ter kennis van belanghebbenden het navolgende door het Trinity-house te Londen, onder dagteekening van den 1sten dezer, uitgevaardigd berigt betrekkelijk het hoogste licht van *Zuid Voorland*.

Het bestuur van Trinity-house heeft, met de bedoeling om de veiligheid der scheepvaart, bij nacht, in de nabijheid van *Folkstone* zeilende, te bevorderen, onlangs eene opname doen bewerkstelligen van de klipgronden, die zich bij *Cap Point* van den wal, uitstrekken, en daarbij de overtuiging bekomen, dat meerdere zekerheid in het bevaren van dat gedeelte van het kanaal zal verkregen worden, door het verlicht gedeelte van het hoogste vuur van *Zuid-Voorland*, in noordelijke rigting, te beperken.

Dien ten gevolge zal, met den 1*sten October aanstaande*, het licht van bovengemelden hoogsten vuurtoren niet zigtbaar zijn ten noorden van de lijn der peiling W. t. Z., wel zoo zuidelijk, miswijzend kompas.

Gezagvoerders van schepen, een meerderen diepgang hebbende dan 14 Engelsche voeten, zullen zich moeten regelen naar de bestaande aanwijzing, die voorschrijft, dat het laagste licht in het gezigt zal moeten gehouden worden, bij het naderen van den wal.

Gezagvoerders en loodsen van alle schepen, niet bestemd voor de haven van *Folkstone*, worden nu gewaarschuwd, onmiddellijk uit den wal te houden als het hoogste licht verduistert.

's Gravenhage, den 25sten September 1852.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Directeur der Artillerie-Stapel- en Constructie-Magazijnen te Delft zal, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Minister van Oorlog, op den vijftienden October aanstaande, des voormiddags ten tien ure, op het Bureau zijner Directie, in de Houttuintuinen, in het openbaar, aan den minstinschrijvende Aanbesteden de Levering van: Steenkolen, en onmiddellijk daarna Hout, velerhande behoeften en Gereedschappen, ten behoeve van voorschreven Magazijnen.

De Voorwaarden der Aanbesteding zullen van heden af ter lezing liggen op het Bureau des Aanbesteders, op de Bureaux van de Heeren Commissarissen des Konings in de provincien, alsmede van den Heer Kommanderenden Officier der Artillerie te Maastricht.

Delft, den 14den September 1852.

De Directeur voornoemd,
T. E. DINAUX.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

AANBESTEDING GRINDWEG.

Burgemeester en Wethouders van Woudrichem zullen, als daartoe gemagtigd, onder nadere goedkeuring, op Donderdag 14 October 's middags 12 ure, op het Raadhuis, in het openbaar aanbesteden et Leggen en Begrinden van eenen Weg van af deze Gemeente op den Provincialen Grindweg van Heusden naar Werkendam, met eenen zijtak op Almkerk, ter gezamenlijke lengte van 8850 el, benevens het éénjarig onderhoud van dien weg.

De Voorwaarden liggen ter lezing op het Raadhuis, en bij Jacobus Spronk in den Gekroonden Zalm te Woudrichem, zullende de aanwijzing geschieden op Zaturdag 9 October, te beginnen te Woudrichem 's voormiddags 9 ure.

Woudrichem, 29 September 1852.

Burgemeester en Wethouders van Woudrichem,
Mr. HANEDOES.
Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris,
VERMEULEN LAMMERS.

NEDERLANDSCHE BANK.

Opgaven naar aanleiding van het Koninklijk besluit van den 9den Junij 1852 (Staatsblad n°. 124).

Omloopende Bank-biljetten	f 74,298,450.00	Munt en Muntmateriaal	f 97,058,418.78
Saldo's van Rekeningen-Courant . .	20,964,640.745		

Amsterdam, 30 September 1852.

De Directie der Nederlandsche Bank,
[illegible] FOCK, *President,*
W. C. MEES, *Secretaris.*

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij Notariele Acte, op den 30sten September 1852 te Rotterdam gepasseerd, is tusschen de Ondergeteekenden, *Cornelis van Drimmelen* Gzn. en *Hendrik Willem Wigman*, beiden wonende te Rotterdam, overeengekomen de tusschen hen bestaande Vennootschap van Koophandel aldaar, onder de Firma van *C. van Drimmelen en Comp.* te ontbinden met den 1sten October 1852; terwijl de liquidatie der zaken zal geschieden door ieder der Ondergeteekenden op de Handteekening der Firma, met bijvoeging der woorden »in liquidatie".

Geschiedende hiervan aankondiging overeenkomstig de bepalingen van Art. 31 van het Wetboek van Koophandel.

C. VAN DRIMMELEN Gzn.
H. W. WIGMAN.

*** Bij Notariele Acte op den 30sten September 1852 te Rotterdam gepasseerd, is tusschen de Ondergeteekenden *Cornelis van Drimmelen* Gzn. Koopman, en *Govert Cornelis van Drimmelen*, Particulier, beiden wonende ter zelfder stede, aangegaan eene Vennootschap ten doel hebbende den Handel in Meekrappen, Granen, Zaden enz. als ook het uitvoeren van Handels-Commissien te Rotterdam, onder de Firma van *C. van Drimmelen & Co.*, waarvan de Eerst-ondergeteekende alleen de signature heeft, echter niet anders dan in of voor de zaken de Firma direct betreffende; zullende tot het doen van geldopnemingen of tot het teekenen van borgtogten of dergelijke verbindtenissen de Handteekeningen van beide de Vennooten worden vereischt. Deze Vennootschap is aangegaan voor den tijd van een jaar en drie maanden, ingaande primo October 1852, met bepaling evenwel dat indien drie maanden voor de expiratie geene schriftelijke opzegging zal zijn geschied, zij gerekend zal worden voor een jaar te zijn gecontinueerd, en vervolgens telkens voor een jaar, zoolang niet drie maanden bevorens schriftelijke opzegging zal zijn gedaan.

Geschiedende hiervan bekendmaking ter voldoening aan Art. 28 van het Wetboek van Koophandel.

C. VAN DRIMMELEN Gzn.
G. C. VAN DRIMMELEN.

PROVINCE D'ANVERS.

SERVICE SPÉCIAL DU CANAL DE JONCTION DE LA MEUSE A L'ESCAUT.

Adjudication Publique.

Le Gouverneur de la Province

Fait connaître que le Vendredi 15 Octobre prochain, à midi, il sera procédé à l'hôtel du Gouvernement Provincial d'Anvers, à l'adjudication publique des travaux de construction de la troisième et dernière section du Canal de Jonction de la Meuse à l'Escaut, comprise entre Herenthals et Anvers. L'estimation de ces travaux comporte une somme de 3,361,400 francs.

L'Adjudication aura lieu sur soumissions, en présence de Mr. l'Ingénieur en Chef Directeur Kümmer, chargé du service spécial du Canal. Elle ne sera définitive qu'après l'approbation de M. le Ministre des Travaux Publics.

Les plans, devis et cahier des charges sont déposés à la première division des bureaux du Gouvernement Provincial, où l'on pourra en prendre communication tous les jours non fériés, de 10 heures du matin à 3 heures de relevée. On pourra aussi consulter ces documens dans les bureaux de Mr. l'Ingénieur en Chef Kümmer et dans ceux de Mr. l'Ingénieur Lebens, à Anvers.

Anvers, le 24 Septembre 1852.

Le Gouverneur de la Province,
T. TEICHMANN.

PRIJS-COURANT,

opgemaakt en uitgegeven den 27sten September 1852.

op last van Zijne Excellentie den Heer Minister van Finantien, door de beëedigde Makelaars G. A. van der Voort, A. Craandijk, P. J. A. Sundorff, T. J. B. Westerwoudt, P. E. H. Praetorius, J. H. Roelofsz, D. Reul Koopman, G. van der Weijden Jr., L. H. Weetjen en den Gedelegeerde L. Huijsinga Jr., ter voldoening aan het bepaalde bij art. 11 lit. D der wet van den 27sten December 1817, en voor zooverre de Buitenlandsche Effecten aangaat, naar aanleiding van art. 28 der wet van den 31sten Mei 1824, tot regeling der waarde van effecten, actien en renten, behoorende tot nalatenschappen, waarvan het regt van successie verschuldigd is.

NB. Van de Effecten, achter welke in de kolom van den interest niets ingevuld is, wordt op de memorie van aangeving geen achterstallige interest gebragt, aangezien de te goed zijnde interest onder de getaxeerde waarde begrepen is, uitgezonderd de actien der *Nederlandsche Bank* en de aandeelen in de *Nederlandsche Handel-maatschappij*, waarbij in den handel *eene rente* berekend wordt.

VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN.	Int. pct.	WAARDE.	
BINNENLANDSCHE EFFECTEN.			
Inschrijving en Certificaten Werk. Schuld	2½	64	pct.
Dito en dito	3	76¾	»
Dito en dito	4	96¼	»
Oblig. ten laste der O.I. bezitt.	4	96	»
Schuldbekentenissen Amortisatie-Syndicaat	3½	95¼	»
STAD AMSTERDAM.			
Schuldbekentenissen 1829	5	105½	»
Losrenten 1845	4	100½	»
STAD MIDDELBURG.			
Obligatien, genegotieerd à 3 pct.	[illegible]	[illegible]	»
Kansbiljetten		9½	»
PARTICULIERE BINNENLANDSCHE NEGOTIATIEN.			
Actien in de Nederl. Bank (voor rente 4 pCt.)	. .	126½	»
Aandeelen in de Nederlandsche Handel-maatschappij (voor rente 4½ pCt.)	. .	125	»
Dito Amsterdamsch Entrepotdok	4½	101½	»
Aand. Holl.-IJzeren Spoorwegm.	. .	82½	»
Leening dito A°. 1844 en 1847	4½	102	»
Obligatien Rhijn-spoorweg	4½	102	»
Dito Haarlemmer-meer	5	104	»
Dito dito	4½	101	»
Dito dito	[illegible]	[illegible]	»
Dito in de Maatschappij van Weldadigheid, bij de Lanoy en Z.	4	89½	»
Aandeelen in de gecedeerde Oostfriesche Domeinen	. .	f 635.00	
Dito Concordia res parvae crescunt bij Ketwich en Voombergh	. .	77	pct.
Aandeelen in assurantie-compagnien, bij: Heemskerk en van der Broeke	. .	337	»
Spengler en de Waal	. .	196	»
ten Sande en Jarman	. .	242	»
Groese en Blancke	. .	264	»
Lankhorst en Ravesteijn	. .	150	»
J. Zuijderhoff en A. van de Poll	. .	136	»
A. C. Bouman	. .	157	»
J. H. Lugt en H. Salm	. .	138	»
A. van Bosse	. .	159	»
Dito Societeit van Levensverzekeringen, bij P. Langerhuizen, opgerigt A°. 1807	4	160	»
BUITENLANDSCHE EFFECTEN.			
ENGELAND. (Het divid. vervalt)			
Actien in de O.I. Comp. Jan. en Julij	. .	275	»
Dito Bank. April en Oct.	. .	227	»
Gered. 3 pcts. annuit. April en Oct.	. .	99¾	»
Geconsolid. 3 pcts dito Jan. en Julij	. .	99	»
Wisselkoers op 2 maanden	. .	f 11.90	
RUSLAND.			
Obligatien bij Hope en Comp. neg. 1798 en 1816	5	107½	pct.
Dito bij dito, 1828 en 1829	5	106½	»
1) Inschrijving op het Grootboek in assignaten	6	71½	»
1) Certificaten van dito, diverse administratie-kant. te Amsterdam	6	72	»
1) (Den roebel te rekenen op één gulden.)			
2) Inschrijvingen en cert. in zilver	6	125	»
2) Dito en certificaten dito A°. 1831 en 1833	5	97	»
2) Certificaten van dito, administratie Hamburg A°. 1820	5	104	»
RUSLAND. (*Vervolg*).			
2) Certificaten van inschrijving, administratie Amsterdam	5	104	pct.
2) Obligatien van dito, te Londen	5	108	»
2) Dito dito dito	4½	103¼	»
2) Inschrijving en certificaten van dito bij Hope en Co. c. s.	4	91¼	»
2) Dito bij Stieglitz en Co.	4	90¾	»
2) Poolsche Schatkist-Oblig. Neg. 29 Febr. 1844	4	85½	»
2) (Den roebel te rekenen op twee gulden.)			
Aand. Polen, 1829, van fl. 300	. .	f 280.00	
Dito dito, 1835, van fl. 500	. .	- 160.50	
OOSTENRIJK.			
Obligatien op de Weener Bank, genegotieerd bij Goll en Comp.	5	87	pct.
Dito, bij idem	4½	72	»
Dito, bij idem	4	69	»
Dito, supplementaire letter G en O.	4	65	»
Dito, bij Osy en Zoon	5	85	»
Dito, bij idem	4½	70	»
Dito, bij idem	4	68	»
Certificaten van Originele Weener obligatien, bij Goll en Comp.	2½	45	»
3) Obligatien, Weener metalliek	5	79	»
3) Dito	4½	68½	»
3) Dito	4	60	»
3) Dito	3	45	»
3) Dito	2½	40¾	»
3) Dito	1	13¾	»
3) Dito rente betaalb. te Amsterd. en idem lit. B	5	91	»
3) (Den Weener florijn te rekenen op f 1.25 Ned. Courant.)			
Aandeelen in de Oostenrijksche Bank te Weenen	3	f 1400.00	
Dito neg. 25 millioen groot Weener flor. 500	. .	- 1150.00	
Dito dito, W. fl. 250	. .	- 360.00	
FRANKRIJK.			
Inschrijving en certificaten	4½	97½	pct.
Inschrijving en certificaten	3	72½	»
Actien in de Fransche Bank en Certificaten van dito	. .	f 1330.00	
(Den frank te rekenen op 50 cents.)			
BELGIE.			
4) Oblig. Negotiatie 1838	3	68¼	pct.
4) Dito, 1836	4	86¼	»
4) (Den frank te rekenen op 47½ cents.)			
Dito losrenten. A°. 1840	5	100	»
(Het pond sterling gerekend op f 12.)			
5) Inschrijving en certificaten	2½	52	»
5) Obligatien	4½	90	»
5) (Den frank te rekenen op 50 cents.)			
PRUISSEN.			
Oblig. Negotiatie 1850 en 1851	4½	101¾	
Aandeelen leening A°. 1832	. .	f 216.00	
(Den Thaler te rekenen op f 1.80.)			
SPANJE.			
6) Oblig. van A°. 1841 te Londen	3	50½	pct.
6) De 85 p. st. te rekenen op f 1000 Ned. court.			
7) Oblig. Binnenlandsche schuld	3	45¾	»
7) Dito uitgest. dito 3 pct. thans		23¾	»
7) Dito Amortisabele 2de klasse	. .	6⅛	»
7) (De piaster te rekenen op f 2.50 Ned. Court.)			
PORTUGAL.			
8) Obligatien A°. 1840 p.st. 100 5 pct. . . thans	4	42½	»
8) Dito A°. 1845 p. st. 100	4	39¼	»
8) (Het pond sterling te rekenen op f 12.)			
Dito, Binnenlandsche Schuld	5	43	»
(De 1000 Reis te rekenen op f 2700.)			
ITALIE.			
Certificaten Monte di Milano, bij S. en D. Saportas, c. s.	5	80	»
(De 1000 lires te rekenen op f 460 Ned. Court.)			
PAUSELIJKE STAAT.			
Obligatien genegotieerd te Parijs	5	87	pct.
Geconverteerde, bij J. van Beeck Vollenhoven, c. s.	5	84	
(De frank en de lire te rekenen op 50 cents.)			
SARDINIE.			
9) Obligatien te Londen, 1851	5	94¼	
NAPELS.			
Certificaten van 5 pcts geconsolideerde schuld, bij Lamaison en Bouwer	5	98	
(De lire te rekenen tegen 50 cents.)			
DENEMARKEN.			
Obligatien	4	95	
Dito	3½	84	
9) Dito genegotieerd te Londen	3	81½	
Dito dito 1849 en 1850	5	104½	
AMERIKA.			
Obligatien neg. op de steden Washington, Alexandrie en Georgetown, bij D. Crommelin en Soonen	5	103½	
9) Obl. van de Citizens-bank in Louisiana A°. 1836 en 1837	5	101	
9) Obl. v. de Bank te Philadelphia, bij Rothschild	. .	66	
Idem idem bij Hope en Comp., n°. 1 à 5500	. .	67	
Idem id. id., n°. 5501 à 10,000	. .	86	
10) Vereenigde Staten. Cert. bij Hope en Comp. losbaar na 1867	6	113	
10) Pennsylvania cert. bij idem, losbaar na 1862	5	88	
10) Cert. ten laste der Bank der Vereenigde Staten te Philadelphia, bij Hope en C°.	. .	4⅜	
10) (De dollar te rekenen op f 2.50.)			
MEXICO.			
9) Oblig. genegotieerd te Londen, geconverteerde, A°. 1851	3	25½	
BRAZILIE.			
9) Oblig., genegotieerd te Londen bij Rothschild 1824. p. st. 100	5	100¾	
9) Idem » 200	5	100½	
9) Dito dito bij J. L. Goldsmit, 1843 p. st. 100 en 200	5	100½	
9) Dito dito bij Samuel en Philips, 1839 p. st. 100 en 200	5	100½	
COLUMBIA.			
9) Obligatien, ex Venezuela en ex Grenada	. .	4⅛	
VENEZUELA.			
9) Obligatien 6 pct. . . thans	3½	40½	
9) Uitgestelde schuld	. .	16¾	
NIEUW GRENADA.			
9) Obligatien 6 pct. . . thans	2	22	
9) Uitgestelde schuld	. .	11¼	
PERU.			
9) Obligatien, genegotieerd te Londen 6 pct. thans	5½	100½	
9) Uitgestelde schuld 3pct., thans	1	62½	
9) (Het pond sterling te rekenen op f 12.)			

WISSELKOERSEN

ter Beurze van Amsterdam.

Parijs	Kort	*f* 56.56	per 40 Kr. v. 2½ fr.
Hamburg	»	» 35.50	» 40 M. banco.
Weenen	6/w.	» 30.75	» 20 Rijksdaalders of 30 flor.
Lissabon	3/m.	» 41.75	» 40 Crusados.
Napels	2 »	» 81.12½	» 40 Duc. di Reg. of 1 [illegible]
Londen	Kort	» 11.95	» L. Sterling.
St. Petersburg	2/m.	» 1.86	» 1 Zilv. R.
Madrid	3 »	» 2.45	» Piast. van 20 Realen de Vellon.

Amsterdam, dato als boven.

TE 'S GRAVENHAGE TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.